

Кадр із фільму «Пропала грамота».

вана. У формі байки-небилиці та жартома Іван Миколайчук на пару з Федором Стригуном і Володимиром Глухим створили звиятжну історію, зрозумілу кожному через гумор – емоцію. Разом з тим, саме гумор є індикатором інтелектуальної досконалості. Цим інструментом Миколайчук вправно володів як актор, як режисер та сценарист. І джерелом його гумору був народний фольклор, апріорі заряджений мудрістю.

Іван Миколайчук говорив з українцями їх мовою з великого екрану, і зерно його правди, завдяки наймасовішому з мистецтв, лягло на широку ниву. Так у часи Тараса Шевченка по-ява «Кобзаря», що був написаний «мужицькою» мовою, «викликала любов до рідного слова, вигнаного з ужитку не лише в колах вищого стану, а й у розмові з селянами, які намагалися і, звичайно, кумедно, висловлюватися по-великоруськи»⁶. Свого часу царська, а згодом радянська влада спритно поширювала свою ідеологію серед поневолених народів, шляхом прищеплення імперської, радянської символіки у їх традиційну культуру, в побут. Це добре ілюструють славнозвісні українські кролевецькі рушники, в орнаменті яких символ богині родючості замінили на двоголових орлів, у т. зв. радянських народних художніх промислах, де в орнамент килимів, рушників, одягу, посуду, сувенірів тощо на місце окремих традиційних мотивів ставали радянські герби, вожді та інші стилізовані маркери радянської дійсності. Таким чином переписувалися коди національної традиції під ідеологічні лекала нової «країни рад». З тією ж метою було вихолощено козацьку тематику в театрі та кіно, де образ воїнів-запорожців сягнув деградованого рівня, а зазвичай – висміювання. У «Пропалій грамоті», уподібнюючись кон'юнктурі, Іван Миколайчук майстерно повернув втрачену суть козацької звиятги – на тлі українських пасторалей та фольклору, у гумористичних ситуаціях показав її героїчний характер.

⁶ Афанасьєв-Чужбинський О. С. Спомини про Т. Г. Шевченка. Спогади про Тараса Шевченка. Упоряд. і приміт. В. С. Бородіна і М. М. Павлюка; передм. В. Є. Шубравського. К.: Дніпро, 1982. С. 88.

«Якби я міг обміняти нагороду...»

«Оскар» у номінації «Найкращий повнометражний документальний фільм» здобула стрічка «20 днів у Маріуполі», яку створили режисер Мстислав Чернов, фотограф Євген Малолетка та продюсерка Василіса Степаненко. На церемонії вручення Мстислав Чернов сказав: «Для мене велика честь стояти на цій великій сцені. Але я, напевно, перший режисер, хто хотів би, щоб цього фільму, за який отримую нагороду, мені ніколи не довелося знімати. І щоб Росія ніколи не нападала на Україну і не окупувала наші міста. Я віддав би все це, щоб Росія не вбивала десятки тисяч моїх співгромадян. Я віддав би все це, щоб звільнити усіх військовополонених, всіх бійців, які боронили свою землю, всіх цивільних, які зараз закатовані Росією. Але я не можу змінити історію, минуле. Проте ми всі разом – а серед вас зараз найталановитіші люди світу – ми можемо розставити в історії все на свої місця, щоби правда перемогла. І щоб загиблі люди Маріуполя та ті, хто віддали своє життя, ніколи не були забуті. Тому що кіно формує спогади, а спогади формують історію».

Львів'янин Юрко Тимчук прокоментував подію: «У контексті нагород Кіноакадемії співвітчизники могли похвалитися "Оскаром" Джека Пеленса (справжнє ім'я Володимир Палагнюк) – премія 1992 року за роль ковбоя-філософа у "Міських піжонах", і уродженця Львова Пола Муні (справжнє ім'я Мешилем Меєр Вайзенфройнд) – премія 1937 року за роль біолога Луї Пастера.

Тепер ми можемо гордитися творцями

документального фільму "20 днів в Маріуполі" – і не стільки за те, що вони піднялися на кіноолімп, скільки за ефективну спробу донести світу правду про українську трагедію.

Показ "20 днів в Маріуполі" відновили в кінотеатрах України, фільм демонструватимуть за кордоном. Обивателю в Мюнхені чи Сан-Франциско – й обов'язково в Будапешті та Братиславі – корисно подивитися кілька хвилин (більше свідомість умиротвореного бюргера не витримає), аби зрозуміти, що звірі засмакували людську кров і в Маріуполі не зупиняться¹.

Найвище прагнення до добра

Український фільм «Порцелянова війна», знятий у копродукції зі США, здобув гран-прі в категорії «Документальний фільм» на 40-му Sundance Film Festival (США). Режисери – американець Брендан Белломо й український художник та колишній солдат українського «спецназу» Слава Леонтьєв. Оргкомітет прокоментував стрічку як найвище прагнення до добра з одночасним спротивом тоталітарній агресії та збереженням людяності.

Укрінформ

«Перші дні»

З лютого на платформі кіно і телебачення Київстар ТБ відбулася прем'єра українського мінісеріалу «Перші дні». Це шість ігрових стрічок, натхненних реальними історіями українців, які зустріли повномасштабне вторгнення росії зі спротивом. Серіал створено на кіностудії FILM.UA в партнерстві з національними мовниками Норвегії, Швеції й Фінляндії та німецькою дистриб'юторською компанією Red Arrow Studios International.

Його спадщина – ще не досягнений материк

В українському кінопрокаті з 8 лютого йшов фільм Ігоря Висневського «Інший Франко» про наймолодшого сина українського письменника Івана Франка. «Петро Франко – знакова і водночас напівзабута постать української історії та культури. Його доля – незарубцьований шрам на зламаному хребті українського ХХ століття. Його діяльність – кипучий вулкан енергії праці і чину. Його спадщина – ще

не досягнений уповні творчий материк, що сягає від літератури до інженерії, від хімії до кулінарії, від гімнастики до гуманістики... А поза тим, Петро Франко – це перший директор Музею свого батька», – сказав директор Меморіального музею І. Франка у Львові Богдан Тихолоз.

Вечір пам'яті Ігоря Кобрини

6 лютого в Будинку кіно відбувся Вечір пам'яті Ігоря Кобрини, режисера, продюсера, сценариста, засновника студії «Телекон», лауреата багатьох фестивалей нагород.

Вечір відкрив Голова НСКУ Сергій Борденюк, модераторами були однокурсник Ігоря Кобрини Василь Вітер та багаторічний директор студії «Телекон», колега і соратник Сергій Заболотний, який підготував уривки з його численних фільмів. Вечір видався дуже світлим: друзі й колеги згадували чудові історії зі спільного творчого життя. Василь Вітер згадував про студентські роки, Тамара Бойко – про роботу над ігровими фільмами «Марія» за творами Євгена Гуцала та «Останній доказ королів», в якому І. Кобрин був другим режисером у Віктора Кісіна. Леонід Мужук розповідав про спільну роботу над трилогією «Чорнобиль. Два кольори часу», яка стала для Кобрини переломною в його житті. І за цей громадянський вчинок, адже зйомки розпочалися в перші дні чорнобильської катастрофи, він і його співавтори удостоїлися Національної премії Тараса Шевченка. Про його ігрові картини, зняті на «Укртелефільмі», де він працював 10 років, розповіли його друзі – художник/режисер Сергій Маслобойчиков і акторка Алла Сергійко, яка знімалася в дитячому фільмі «Дива в Гарбузянах». А про його зрілі глибокі і філософські серіали «1941. Заборонена правда» і «1945» розповів його колега – журналіст Андрій Куликов. Понад 30 років Ігор Кобрин очолював засновану ним студію «Телекон» – одну з перших незалежних компаній в Україні, на якій зняв багато знакових картин і документальних серіалів. Про це розповів його друг і співзасновник, кінооператор багатьох його фільмів Микола Гончаренко. У творчому доробку режисера Ігоря Кобрини – серіали «Хлібна гільйотина», «Собор на крові», «Апельсинова долька», «Заручники свободи»

та ін. Прем'єра останнього фільму сценариста Ігоря Кобрини «Василь Кричевський» відбулася в Будинку кіно 7 грудня за три дні до його відходу в іншій світі. До останнього дня він був сповнений ідеями і творчими планами – і це зрозуміло, адже люди такої кипучої енергії і досвіду не завжди встигають здійснити всі свої мрії і дещо забирають із собою, залишаючи нам таємниці і світлу пам'ять.

Галина Криворчук

Маловідомі факти про тріо «Золоті ключі»

«Іван Миколайчук був залюблений в українську народну пісню. Майже в кожному фільмі, де б він не знімався чи знімав сам, звучали українські народні пісні», – розповіла в ефірі радіо «Культура» народна артистка України Валентина Ковальська. «Коли він співав разом з Марічкою, кажуть, весь світ завмирав. Багатьох пісень вони навчили нас з Ніною Матвієнко. Хоча саме за українську пісню ми були 17 років невізними, а деякі пісні могли запросто вирізати з фільму». Про неймовірні історії та доле-носні зустрічі в житті Івана та Марії Миколайчуків, історію створення тріо «Золоті ключі» та нову книгу «Пісенне древо Івана Миколайчука» розповіла учасниця легендарного тріо «Золоті ключі».

Творчий вечір Олега Комарова

В березні в Будинку кіно відбувся вечір Олега Васильовича з нагоди його 85-річчя. Він віддав шану тим, хто став для нього вчителями, яких надзвичайно цінує. Ми побачили уривки з фільмів і вистав, які унаочнювали майстерність Комарова-актора, різноплановість обдаровання. Його акторський талант дав можливість йому створити різноманітні незабутні літературні вечори. А його чудовий впізнаваний голос! Він і по сьогодні не втрачає енергії пізнання та повної самовіддачі. Його різновекторність не може не дивувати. Це театр, кіно, телебачення, програми на різноманітних майданчиках. А є ще книги. Його письменницький хист дозволив йому створити унікальні портрети людей, з якими його пов'язала доля. І є ще учні в Київській муніципальній академії

¹ Тимчук Юрко. Між Оскаром і МТЗ. Збруч. 19.03.2024.